

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Masarykova základní škola Dymokury, okres Nymburk

Osvobození 212, 289 01 Dymokury

Identifikátor školy: 600 050 700

Zřizovatel: Obec Dymokury, Dymokury 97, 289 01 Dymokury

Školský úřad Nymburk, Komenského 1254, 288 00 Nymburk

Termín konání orientační inspekce: 10. - 12. dubna 2000

Čj.	031 162/00-2065
Signatura	oc6ct107

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Týdenní hodinová dotace odpovídá zvolenému vzdělávacímu programu *Základní škola čj. 16 847/96-2 z 1. září 1996 ve smyslu úprav a doplňků z roku 1998*. V členění učiva do jednotlivých ročníků ČŠI zaznamenala na základě zápisů v třídních knihách ze školního roku 1998/1999 porušení učebních osnov v pátém ročníku. Nad rámec učebních osnov bylo v loňském roce probíráno v 32. týdnu učivo - *druhy číslovek* a v 33. týdnu učivo *skloňování číslovek*. Toto učivo je na základě *úprav a doplňků vzdělávacího programu Základní škola čj. 25 018/98-22* přesunuto do šestého ročníku. Dále bylo zjištěno ve školním roce 1998/1999 porušení učebních osnov ve čtvrtém ročníku. Nad rámec učebních osnov bylo v loňském roce probíráno ve 28. týdnu učivo - *slovesný způsob*, ve 29. týdnu učivo - *rozkazovací způsob* a ve 40. a 41. týdnu učivo *přímá řeč*. Toto učivo podle vzdělávacího programu *Základní škola a jeho doplňků* patří do šestého ročníku. V letošním školním roce bylo na základě zápisů v třídní knize zjištěno ve čtvrtém ročníku probrání učiva nad rámec učebních osnov a to ve čtvrtém týdnu učivo - *slova jednoznačná*, ve 30. a 31. týdnu učivo - *slovesný způsob* a ve 32. týdnu učivo *podmiňovací způsob*.

Aktuální přípravu na jednotlivé hodiny pojali všichni učitelé zodpovědně. Dlouhodobé plánování a aktuální přípravu hodnotí ČŠI jako průměrnou.

Český jazyk na prvním stupni vyučují tři učitelé s úplnou odbornou i pedagogickou kvalifikací (60 %), dva učitelé bez odborné, či pedagogické způsobilosti (40 %). Tato skutečnost ale nemá negativní vliv na úroveň výuky ve sledovaných hodinách. Na druhém stupni vyučuje převážnou část hodin českého jazyka učitelka s úplnou odbornou i pedagogickou kvalifikací, pouze v šestém ročníku působí učitelka s kvalifikací pro 1. stupeň.

Materiální zabezpečení výuky je na dobré úrovni: audiovizuální technika, učebnice, pracovní sešity, dostatek informativní literatury, možnost kopírovat pomocné materiály a také možnost využití počítačů (vhodný software pro český jazyk). Ve sledovaných hodinách českého jazyka ale audiovizuální ani počítačová technika použita nebyla. Naproti tomu učitelé využívali doplňující literaturu a pracovní listy.

Výukové prostory odpovídají psychohygienickým zásadám. V hodinách, sledovaných na prvním stupni, všechny učitelky zařazovaly relaxační a pohybové prvky, dbaly na správné držení těla a sezení při psaní.

Podmínky výuky jsou celkově hodnoceny jako velmi dobré s převahou pozitivních zjištění.

Sledované hodiny českého jazyka navazovaly na předcházející učivo, výukové cíle byly zřejmé. Ve většině hodin na druhém stupni využívali učitelé činnostních prvků, zapojovali žáky do samostatné práce. Často se objevovala práce ve skupinách, přičemž tato práce byla skutečně kooperativní. Žáci byli vedeni ke spolupráci a také ke vhodné prezentaci výsledků své práce. V hodinách sledovaných na prvním stupni spíše převládal frontální styl práce s převahou verbálního projevu učitele, málo byly zaznamenány činnostní a kooperativní prvky. Rezervy jsou v efektivitě zpětných vazeb a zejména v práci s chybou, která se ve sledovaných hodinách objevovala velmi málo. Úroveň organizace, metod a forem práce se na obou stupních liší. Na prvním stupni je hodnocena jako průměrná, s pozitivními a negativními zjištěními v rovnováze, na druhém stupni jako vynikající. Celkově hodnotí ČŠI organizaci, metody a formy práce jako velmi dobré.

Na prvním i na druhém stupni byly často zařazovány motivační výzvy, převládalo povzbuzování žáků převážně kladným hodnocením. Žáci byli vedeni k aplikaci učiva.

Převažovalo slovní hodnocení, neobjevovala se klasifikace známkou a tradiční zkoušení. Celkově vykazuje oblast motivace a hodnocení spíše nadprůměrnou úroveň.

Vztahy mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem byly až na výjimky založeny na respektování dohodnutých pravidel. Úroveň komunikativních dovedností žáků je průměrná. Interakci a komunikaci ve sledovaných hodinách hodnotí ČŠI jako velmi dobrou.

Úroveň výuky českého jazyka se na obou stupních liší. Na prvním stupni je hodnocena jako průměrná, s pozitivními a negativními zjištěními v rovnováze, na druhém stupni jako vynikající. Komplexně posuzovaná kvalita sledované výuky českého jazyka je hodnocena jako nadprůměrná.

Dějepis

Týdenní časová dotace je v souladu s učebním plánem, předmětu se vyučuje ve všech ročnících po dvou hodinách. Kontrolou loňských třídních knih bylo zjištěno porušení učebních osnov v devátém ročníku neprobráním posledních témat kapitoly *Československo a svět v druhé polovině 20. století*. V letošním školním roce je prokazatelně obsah učiva v souladu s osnovami a uváděná kapitola již byla v době inspekce probírána. Kontinuita výuka je zajištěna tím, že dějepis vyučuje ve škole jeden učitel. Příprava na jednotlivé hodiny byla velmi dobrá: výběr pomůcek, namnožené vlastní pomocné materiály, promyšlenost postupů apod. Plánování a příprava jsou v letošním školním roce na velmi dobré úrovni.

Personálně je veškerá výuka dějepisu zajišťována učitelem bez odborné, pouze s pedagogickou způsobilostí. Na kvalitu výuky tento fakt vliv nemá. Odborné znalosti vyučujícího jsou na velmi dobré úrovni, sledované hodiny byly hodnoceny jako velmi dobré a vynikající.

Materiální a psychohygienické podmínky měly standardní, dobrou úroveň. Celkově jsou podmínky výuky průměrné.

V hodinách dějepisu převažoval činnostní styl práce, žáci mají vytvořeny dobré návyky v práci s knihou, s mapou, při skupinové práci. Ve skupinách pracují žáci týmově. V hodinách byly pravidelně zařazovány samostatná práce, regionální prvky a práce s historickými pojmy. Vyučující ve všech sledovaných hodinách zaujal žáky poutavým, pestrým výkladem, který byl neustále prokládán řízeným rozhovorem. Učivo bylo vyvozováno a zasazováno do širších souvislostí. Žáci měli prostor pro vyjádření vlastního názoru či poznatku. Organizace, formy a metody práce měly velmi dobrou úroveň.

Vstupní i průběžná motivace byla ve sledovaných hodinách zaznamenána. Žáci byli zkoušeni, hodnocení bylo převážně povzbuzující, pozitivní, chyby byly vytýkány. Vyučující žákům zadává vlastní testy (pro šestý ročník např. kreslené), s nimiž žáci pracují ve skupinách i jednotlivě. Testy, křížovky, promyšlená zadání otázek mají dobrý motivační charakter. Odborná učebna dějepisu vytváří pro žáky podnětné prostředí. V hodnocení a motivaci převažují výrazná pozitiva.

Vztahy mezi žáky a učitelem byly výborné, celková atmosféra hodin se vyznačovala pracovní aktivitou a zájmem o předmět. Citelně slabá místa byla ve sledovaných hodinách zaznamenána v komunikativních schopnostech žáků. V tomto směru jsou rezervy. Celkově je oblast interakce a komunikace hodnocena dobře.

Školní inspektoři sledovali výuku dějepisu ve všech ročnících celkem v čtyřech hodinách. Tři hodiny byly hodnoceny jako velmi dobré, jedna jako vynikající. Celkově hodnotí ČŠI výuku dějepisu jako nadprůměrnou.

Matematika

Časová dotace předmětu odpovídala ve všech ročnících učebnímu plánu zvoleného vzdělávacího programu. Přepřínování osnov bylo konstatováno ve třetí třídě (zařazeno učivo *kružnice, kruh, konstrukce trojúhelníku, mnohoúhelníky*) a v páté třídě (*jednotky hmotnosti, jednotky času, rovnice, zaokrouhlování vícemístných desetinných čísel, výpočet zlomku z daného celku*). V ostatních ročnících jsou osnovy plněny. Stanovené výukové cíle sledovaných vyučovacích hodin byly vhodné a přiměřené. Učivo navazovalo na předcházející ročníky. V tematických plánech dvou vyučujících na prvním stupni byly zjištěny nedostatky. Aktuální příprava učitelů na všechny zhlédnuté hodiny měla velmi dobrou úroveň. Celkově ČŠI hodnotí oblast dlouhodobého plánování a aktuální přípravy průměrně.

Z pěti učitelek prvního stupně měly jen tři předepsanou odbornou a pedagogickou způsobilost. Výuku na druhém stupni zajišťují tři učitelé s předepsanou odbornou a pedagogickou způsobilostí pro výuku tohoto předmětu. Personální podmínky školy k zajištění výuky matematiky jsou spíše nadprůměrné.

Učitelky na prvním stupni vytvořily ve třídách prostředí podnětné nejen pro výuku matematiky. Při sledovaných hodinách však kromě učebnic a sešitů nepoužívaly téměř žádné další učební pomůcky. Ani v jedné nebyla využita didaktická či výpočetní technika. Třídy druhého stupně se matematiku učí zpravidla v kmenových třídách, ve škole není zřízena specializovaná učebna. Třídy nejsou vzhledem k výuce matematiky žádným zvláštním způsobem vybaveny. Do některých hodin si učitelé přinášeli názorné pomůcky a nástěnné materiály pro užití na magnetických tabulích. V jedné z hodin byl k procvičování a opakování učiva využit zpětný projektor. V žádné z hodin nebyla prováděna výuka s podporou počítačů. Proto byla úroveň materiálního zajištění výuky hodnocena průměrně.

Předmět byl v rozvrhu hodin zařazen na první, druhou či třetí vyučovací hodinu. Velikosti tříd odpovídaly počtu žáků, požadavky na osvětlení, teplotu a výšku nábytku pro žáky byly dodrženy. Relaxační tělovýchovné chvilky byly více zařazovány na prvním stupni. Jejich respektování vyučujícími znamená praktickou realizaci projektu Zdravá škola. Celková úroveň psychohygienických podmínek je velmi dobrá.

Cílem tří sledovaných hodin ve třídách prvního stupně bylo opakování a procvičování učiva, ve dvou hodinách prováděly učitelky také výklad nové látky. Na druhém stupni se jednalo o hodiny klasicky členěné: opakování, procvičování, výkladová část, procvičování nové látky. Z didaktických metod proto převažovaly: metoda kontrolovaného procvičování učiva, metoda rozhovoru se žáky a metoda výkladu. Z hlediska organizačních forem se jednalo téměř zásadně o hromadnou výuku. Jen ojediněle byla využívána metoda skupinové práce, i ta však byla organizována frontálně. Jen v jedné hodině na prvním stupni byla jednomu z žáků zadávána individuální práce. Ke společným pozitivním jevům sledovaných hodin na prvním stupni patřilo důsledné opakování a utvrzování základního učiva, časté střídání zaměstnání dětí, snaha o zařazování samostatného procvičování učiva. Práce jednotlivých učitelek se lišila (více či méně byla respektována zásada názornosti, globální přístup k probírané látce, počítání zpaměti) a rozdílná byla efektivita vyučování. Ve třídách druhého stupně byla ve dvou hodinách zaznamenána pozitivní snaha o samostatnou konstrukci nového poznatku využitím analogického postupu z hodin předcházejících, ve zbývajících hodinách se však jednalo pouze o předávání informací o učivu za velmi malé aktivní účasti žáků. Pozitivně byla hodnocena věcná správnost výuky. Nebyly využívány žádné informativní materiály (ani matematické tabulky). Organizace sledovaných hodin a efektivita forem a metod byla průměrná, čteněji byla pozitivně zaznamenána ve výuce na prvním stupni.

Aktivní učení podporovaly učitelky prvního stupně motivací a hodnocením. Zdůraznění

programu a významu učiva v úvodní části hodin bylo spíše ojedinělé. V hodinách učitelky často používaly didaktické hry a soutěže (aktuální či dlouhodobé), žáky průběžně chválily, vysvětlovaly význam nového učiva pro praxi, prováděly stručná celková hodnocení prověrek a práce žáků v závěru vyučování, podporovaly zdravé sebevědomí dětí, vedly žáky ke kontrole vlastní práce a k zodpovědnosti při kontrole práce spolužáků. Na druhém stupni ve všech hodinách chyběla hlubší vstupní motivace (v nejlepším případě byl oznámen cíl hodiny). Průběžně byli žáci motivováni spíše nezáměrně, aktivizující prvky (např. didaktická hra) byly zařazovány až na závěr vyučovací hodiny a spíše vyplňovaly (smysluplně) zbývající čas. Žáci druhého stupně byli ve všech hodinách podrobnými pokyny a opakovanými informacemi „ochraňováni“ před chybou, která byla chápána spíše negativně a práce s ní nebyla využívána. V některých hodinách žákům chyběly dostatečná zpětná vazba, průběžné slovní hodnocení, výzvy podporující sebevědomí a sebedůvěru. Jen v jedné třídě druhého stupně učitelka prověřovala znalost učiva individuální ústní formou zkoušky, která byla kvalitně připravena (co do náročnosti i po materiální stránce), výkon byl veřejně zhodnocen a přiměřeně oklasifikován. Počet známek zaznamenaných v žákovských knížkách byl dostatečný. V oblasti motivace a hodnocení byla četnost pozitivních a negativních zjištění v rámci celé školy zhruba v rovnováze, proto je její úroveň hodnocena průměrně.

Vzhledem k organizačním metodám a formám výuky měli žáci jen omezenou příležitost ke vzájemné komunikaci a spolupráci při řešení úkolů. Na druhém stupni v některých hodinách byly respektovány různé přístupy k řešení, škoda, že žáci nedostali příležitost seznámit s nimi ostatní spolužáky. Jen někteří učitelé od žáků důsledně vyžadovali souvislý a dostatečně hlasitý projev, formulace v celých větách a komentář se zdůvodněním postupů a výpočtů u tabule. Úroveň písemného projevu žáků v sešitech byla dobrá. Stav sešitů svědčí o důslednosti učitelů při jejich kontrole. Všichni učitelé obou stupňů školy měli k žákům velmi pěkný vztah. Byli trpěliví, vytvářeli ve třídách ovzduší vzájemné důvěry a spolupráce, uplatňovali pedagogický takt a přiměřenou náročnost. Respektování osobnosti žáků se projevovalo nabídkou individuální pomoci jak v hodinách, tak po skončení vyučování. V hodinách bylo zaznamenáno, že učitelé respektují individuální tempo jednotlivých žáků (např. v jedné hodině na prvním stupni měli žáci individuální čas pro odevzdání prověrky, v jedné z hodin na druhém stupni si žáci volili počet úloh podle svého tempa). Naproti tomu nebyla většinou prováděna výraznější diferenciací nároků na žáky ani při procvičování učiva ve škole ani při zadávání domácích cvičení. Verbální i neverbální komunikace vyučujících měla dobrou úroveň. Ve zhlédnutých hodinách školní inspektoři nezaznamenali žádné závažné projevy nežádoucího chování žáků. Komunikace a interakce mezi učiteli a žáky byla hodnocena ČŠI ve sledovaných hodinách průměrně.

Výuka matematiky byla velmi dobrá ve dvou a dobrá v sedmi sledovaných hodinách. Celkovou úroveň výuky matematiky ve sledovaných hodinách hodnotí ČŠI průměrně.

Fyzika, chemie

Předepsaná časová dotace předmětu je ve všech ročnících dodržena. V letošním školním roce se oba předměty učí ve všech ročnících dvě hodiny týdně. Dlouhodobé plánování na čtyři roky školní docházky je rozpracováno formou tematických plánů, které jsou pouhým rozvržením jednotlivých tematických okruhů do jednotlivých ročníků. Obsah výuky fyziky (tak jak byl zaznamenán ve sledovaných hodinách a podle záznamů o probíraném učivu v loňských a letošních třídních knihách se zásadně řídí používanými učebnicemi (většinou starší vydání SPN) a v porovnání s výukou v předcházejících letech (podle učebních dokumentů MŠMT ČR čj. 18 730/ 91 - 20 v jejich rozvolněné podobě) se téměř nezměnil a členění a návaznost učiva pojetí zvoleného vzdělávacího programu neodpovídá. Osnovami stanovené tematické celky

však budou v průběhu čtyř let školní docházky probrány. Aktuální příprava sledovaných vyučovacích hodin vycházela z předložených tematických plánů a byla dobrá. Výuka chemie odpovídá učebním osnovám. Celkově je dlouhodobé plánování vyhovující.

Oba předměty vyučuje jediný učitel bez odborné způsobilosti pro výuku těchto předmětů, který už má s jejich výukou déletrvající zkušenosti a jeho nezpůsobilost nijak výrazně negativně neovlivňuje odbornou stránku výuky. Personální podmínky výuky jsou tedy dobré.

Prostorové a psychohygienické podmínky, vybavení učebny, kabinetu fyziky a chemie a vybavení učebnicemi pro žáky jsou průměrné. Ve škole je sice zřízena odborná pracovní fyziky a chemie, ale nemá ani základní (a již zcela běžné) materiální vybavení (větší žákovské stoly, demonstrační navýšený stůl, didaktickou techniku, rozvody vody, elektřiny, zatemnění, ...), což dílčím způsobem negativně ovlivňuje také hygienu vyučovacího procesu (např. někteří žáci nevidí demonstrační pokusy, špatně vidí na projekční stěnu). Přílehlý kabinet je vybaven dostatečným množstvím základních demonstračních pomůcek i žákovských souprav. Je v něm uložen chemický materiál. Škola také vlastní dílčí softwarové vybavení pro práci na osobních počítačích. Žáci užívají povolené učebnice a mají k dispozici tabulky.

Velká část všech vyučovacích hodin byla věnována souhrnnému opakování učiva některého z probraných tematických celků. Opakování většinou probíhalo klasickým způsobem: učitel se ptal (otázky byly kladeny vhodným způsobem, zaznamenaná byla snaha o problémový přístup), žáci odpovídali. Často byly vyžadovány pamětní znalosti, žáci neužívali např. tabulky vzorců či jiné informativní materiály (jednou odkaz na nástěnný materiál v pracovně). V jedné hodině byl využit v této fázi zpětný projektor k doplnění tabulky předkreslené na fólii. Učitel dobře reagoval na aktuální situaci ve třídě, vyplňoval některé mezery v žákovských znalostech, které opakování odhalilo. Zbývající čas byl věnován nové látce. V každé z hodin byla užitá metoda vzhledem k probíranému učivu jiná: výklad nové látky vycházející z demonstrace (žáci pozorovali, komentovali, snažili se o vysvětlení pozorovaného jevu), výklad formou heuristického rozhovoru, také činnostní učení na základě žákovského pokusu. Výuka se přesto orientovala spíše na sdělování nových, již „hotových“ poznatků. Žáci nedostali příležitost si osvojit nové fyzikální pojmy a zákonitosti na základě vlastního experimentování, při zpracovávání získaných údajů, vyvozování závěrů. Výuka však byla věcně správná. Učitel i od žáků vyžadoval, aby přiměřeně užívali odborné termíny. Výuka byla aktualizována, zdůrazňováno bylo užití poznatků a dovedností v praxi, velmi dobře učitel upozorňoval žáky na mezipředmětové souvislosti. V organizaci, metodách a formách výuky byla pozitivní a negativní zjištění ve sledovaných hodinách zhruba v rovnováze.

Ve dvou ze sledovaných hodin byli žáci individuálně zkoušeni a následně klasifikováni. Hodnotil jen vyučující (v žádné ze sledovaných hodin nebylo využíváno sebehodnocení či hodnocení spolužáků), hodnocení však bylo veřejně komentované a klasifikace přiměřená výkonu žáka. V obou předmětech byla dostatečná četnost známek, které mají žáci zaznamenané v žákovských knížkách. V hodinách byla vstupní motivace zastoupena spíše oznámením cíle hodiny, v průběhu výuky byli žáci v některých hodinách motivováni obsahem učiva, v jedné užívanou metodou, jen zanedbatelně průběžným pozitivním hodnocením. Učitel využíval také zkušenosti žáků z běžného života. V hodinách nechyběl humor. Časový plán vyučovacích hodin nepamatoval ve všech hodinách na dostatečný prostor pro řádné ukončení výuky, na závěrečné shrnutí a hodnocení. Úroveň hodnocení a motivování žáků byla při zhlédnutí výuce celkově velmi dobrá.

Organizace výuky umožňovala spolupráci ve skupině, komunikaci mezi žáky navzájem, diskusi nad výsledky pozorování jevů či řešených úloh. Ve sledovaných hodinách se žáci snažili vyhovět požadavkům učitele, byli ukázněni, mnozí velmi zvědaví. Některé jejich dotazy upozornily, že učitelem zvolená struktura fyziky neumožňuje podat žákům přiměřeně

odbornou a zároveň srozumitelnou odpověď (návaznosti, specifické cíle předmětu). Úroveň komunikace a spolupráce mezi učitelem a žáky, případně mezi spolužáky navzájem, byla velmi dobrá.

Ze čtyř sledovaných hodin byla jedna velmi dobrá, tři průměrné. Celkově byla zhlédnutá výuka hodnocena jako průměrná.

Hudební výchova

Hudební výchova je na prvním i druhém stupni vyučována v jednohodinové týdenní dotaci. Tematické plány jsou promyšlené a funkční. Ve škole je hudební výchova posilována nepovinným předmětem sborový zpěv. Příprava jednotlivých hodin byla pečlivá. Plánování a příprava jsou na velmi dobré úrovni.

Hudební výchovu vyučují na prvním stupni dvě odborně i pedagogicky způsobilé učitelky, dvě učitelky s pedagogickým středoškolským vzděláním a jedna s příslušnou odbornou způsobilostí pro druhý stupeň.

Materiální podmínky pro výuku jsou nadprůměrné. Psychohygienické podmínky jednotlivých hodin měly výraznou převahu pozitiv. Celkově jsou podmínky výuky spíše nadprůměrné.

V organizaci hodin zcela převažoval činnostní styl učení. Žáci předváděli získané dovednosti, byli aktivní, a to na prvním i druhém stupni. Vyučující střídali dechová a rytmická cvičení, žáci se vždy rozezpívali, projevíli zautomatizované návyky. Při nácviku nových prvků i při procvičování vokálních dovedností byli vstřícní a projevovali zájem o předmět. Teoretické, zvláště však praktické dovednosti žáků byly na dobré úrovni. Všechny sledované hodiny byly využity efektivně. Organizace, metody a formy práce byly na velmi dobré úrovni.

Žáci byli v hodinách často hodnoceni, a to slovně a zcela pozitivně. Motivaci žáků silně ovlivňují osobnostní vlastnosti vyučujících. Učitelky samy hrají na klavír, zpívají s dětmi, zapojují do výuky žáky, kteří hrají na flétny, kytary, klavír. Ostatní žáci využívají Orffovy nástroje. V hodinách žáci respektovali dohodnutá pravidla přiměřené tolerance, učitelky neřešily žádné nežádoucí projevy. Oblast motivace a hodnocení stejně tak interakce a komunikace je hodnocena velmi dobře.

Ze čtyř sledovaných hodin hudební výchovy měla jedna průměrnou úroveň a tři nadprůměrnou. Celkově je úroveň výuky hodnocena velmi dobře.

Tělesná výchova

Časová dotace předmětu byla v souladu s učebním plánem. Učivo bylo probíráno v souladu s učebními osnovami. Výukové cíle byly vhodné a přiměřené aktuálnímu stavu tříd. Návaznost učiva na předcházející ročníky byla zajištěna. Aktuální příprava na výuku byla dostatečně promyšlená vzhledem k efektivnímu využití vyučovací doby. Plánování a příprava měly velmi dobrou úroveň ve všech sledovaných hodinách.

Ve dvou hodinách vedly výuku učitelky bez předepsané odborné a pedagogické způsobilosti. Jedna z nich však má dostatečné zkušenosti ve vedení dětí v mimoškolní tělesné výchově. Personální podmínky byly celkově průměrné.

Velikost školní tělocvičny a její vybavení náradím umožňuje plnění osnov sportovní gymnastiky v plném rozsahu. Při dobré organizaci je možno provádět efektivně i nácvik základních herních činností jednotlivce či dvojic při sportovních hrách (odbíjené a košíkové). Nejlepší technické podmínky pro tyto hry a pro kopanou skýtá přilehlé hřiště. Pro plnění osnov lehké atletiky jsou však tyto podmínky omezené (chybí běžecká dráha a sektor pro skok vysoký). V kabinetu byl dostatečný počet náčiní. Materiálně-technické podmínky výuky hodnotí ČŠI dobře.

V rozvrhu druhého stupně byl předmět zařazován v souladu s psychohygienickými požadavky převážně na poslední hodiny. Ze stejných důvodů bylo naopak na prvním stupni zařazení tělesné výchovy na první hodiny nevhodné. V tělocvičně bylo čisto a uklizeno, základní požadavky na osvětlení a teplotu byly dodrženy. Povrch rozběhu pro skok daleký je nerovný a může být příčinou úrazu. V jedné hodině nebyl přizpůsoben obsah vyučování aktuálnímu stavu počasí. Učitelky vedly žáky k získávání správných návyků osobní hygieny při cvičení. Organizace a náplň hodin přispívaly k aktivní relaxaci žáků. Psychohygienické podmínky byly ve sledovaných hodinách rovněž dobré.

Převažující organizační formou výuky bylo společné cvičení v různě velkých skupinách podle pokynů učitelů. Všechny tři hodiny měly stejnou strukturu, obvyklou v hodinách tělesné výchovy. V úvodní části odpovídala, s výjimkou jedné hodiny, intenzita i délka cvičení danému cíli (zahřátí žáků). Rozcvičení mělo většinou dobrou úroveň. Cílem hlavní části dvou hodin bylo měření výkonů a příprava žáků na okresní soutěže. V důsledku organizačních chyb zde však nebyl čas určený ke cvičení zcela efektivně využit (zejména chybělo zařazení doplňkových aktivit, kontrola a opravování chyb u skupiny pověřené samostatným cvičením). Naproti tomu efektivita pohybových činností ve velmi dobrých hodinách byla nadprůměrná.

Celková úroveň oblasti organizace, metod a forem výuky byla ve sledovaných hodinách průměrná.

Žáci byli vždy seznámeni s cílem a programem hodiny při společném nástupu. K dalším motivačním nástrojům patřilo porovnání vlastních výkonů, snaha o jejich zlepšení, možnost zařazení do reprezentačního družstva školy, povzbuzování, pochvala, stručné opravování chyb, závěrečné hodnocení vyučujícími. Při hodnocení výkonů žáků přihlížejí vyučující i k jejich somatickému typu. Neklasifikují podle normy, ale na základě zlepšení výkonů jednotlivých žáků. Motivace a hodnocení měly velmi dobrou úroveň ve všech sledovaných hodinách.

Charakter hodin tělesné výchovy nedává příliš mnoho možností pro větší komunikaci mezi účastníky výchovně-vzdělávacího procesu. Žáci pouze plnili pokyny vyučujících, dodržovali stanovená pravidla chování. K výrazným pozitivům patřilo, že mají dobré pracovní návyky, jsou schopni se sami organizovat a i bez přímého učitelova vedení plnit zadané úkoly. Měli přitom dostatek příležitostí pro vzájemnou spolupráci, povzbuzování a projevoování tolerance.

Komunikace a interakce měly velmi dobrou úroveň.

Celková úroveň výuky tělesné výchovy ve sledovaných hodinách byla spíše nadprůměrná. Ze čtyř zhlédnutých hodin byly dvě průměrné a dvě velmi dobré.

Hodnocení kvality vzdělávání

Školní inspektoři sledovali v Masarykově základní škole Dymokury v rámci orientační inspekce výuku na prvním i druhém stupni v českém jazyce, matematice, hudební a tělesné výchově, na druhém stupni dále v dějepise, chemii a fyzice. Celkem bylo hodnoceno třicet pět zhlédnutých hodin. Výuka českého jazyka, dějepisu, hudební a tělesné výchovy je hodnocena jako spíše nadprůměrná, výuka matematiky a bloku fyziky a chemie jako průměrná. Celkově má kvalita vzdělávání spíše nadprůměrnou úroveň.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování pojala ředitelka školy jako ucelený systém. V koncepci, kterou vypracovala a obhájila již při rekonkurzu před čtyřmi lety, je deklarována snaha o vytvoření školy s výraznou etickou, humanitní a ekologickou orientací (škola je zařazena do sítě škol s ekologickým zaměřením). Proto i ve strategickém záměru pro další funkční období 1999 - 2004 je patrná návaznost cílů rozvoje školy v oblastech výchovně-vzdělávacího procesu, materiálně-technického zajištění, personalistiky, školy a veřejnosti. Důraz je kladen na rozvoj tvořivého myšlení žáků, účinnou motivaci a vzbuzování zájmu o školní práci, na smysluplné naplňování volného času dětí, vedení pracovníků, prohlubování součinnosti školy a rodiny. S koncepčními záměry byli seznámeni učitelé, rodiče i zřizovatel.

Na základě výše uvedené koncepce je na začátku každého nového školního roku vytvořen roční plán. Některé jeho části jsou velmi podrobné, obecně formulované a zbytečně citují obecně platné předpisy či metodické pokyny MŠMT ČR. Velmi dobrou úroveň má však ta část celoročního plánu, která se zabývá organizací školního roku, dále plán kontrolní činnosti, plán ozdravných opatření a týdenní plány činnosti. Tyto materiály obsahují konkrétní úkoly včetně termínů a osobní odpovědnosti za jejich splnění.

Učební plány zvolených vzdělávacích programů (první až osmý ročník *Základní škola čj. 16 847/96-2 včetně úprav a doplňků z roku 1998*, devátý ročník *upravené materiály čj. 18 730/91-20*) jsou vedením školy rozpracovány tak, že nedochází k překračování povolené týdenní časové dotace. Ve škole se vyučují dva cizí jazyky (německý a anglický). Učební plány jsou doplněny o nepovinné předměty a zájmové kroužky. Pro 26 žáků se specifickými vývojovými poruchami učení škola zřídila ambulantní návky. Probíhala také náprava řeči. Plánování je pojato jako ucelený systém plánů. Priority a základní cíle v jednotlivých oblastech jsou jasně vymezeny. ČŠI hodnotí oblast **plánování průměrně**.

Organizační uspořádání školy je stanoveno organizačním řádem, písemnými pracovními náplněmi zaměstnanců a organizačním schématem. Tyto tři materiály se částečně rozcházejí v definování některých vztahů nadřízenosti a podřízenosti a ve vymezení kompetencí zástupkyně ředitelky. Organizační řád definuje všeobecné povinnosti pracovníků, základní úkoly ředitelky školy, vzájemnou zastupitelnost vedoucích pracovníků a správních zaměstnanců, způsob předávání a přejímání pracovních funkcí, činnosti administrativního charakteru (oběh a archivování písemností, evidování majetku apod.). Řád je doplněn o vnitřní směrnici k účetní evidenci a pokladní službě. Od roku 1995, ve kterém vstoupil v platnost, nedošlo k jeho novelizaci, a proto se v jednotlivostech a v citaci právních předpisů odchyluje od aktuálního stavu. Skutečný stav, který byl při inspekci zaznamenán v oblasti organizačního zajištění výchovně-vzdělávací činnosti a provozu školy, je však poměrně funkční. Jsou užívány vhodné nástroje operativního řízení (rozvrhy hodin, rozvrhy dozorů, zastupování za nepřítomné učitele, informační systémy, ...). Nedostatkem je malá vytíženost pracovní výpočetní techniky k výuce předmětů, pro které je ve škole softwarové vybavení.

Při kontrole dodržování jednotlivých ustanovení vyhl. MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů, bylo zjištěno, že v organizaci vyučování jsou závažné nedostatky: je porušen § 9 odst. 3 výše uvedené vyhlášky tím, že někteří žáci sedmého a devátého ročníku ve dvou dnech v týdnu mají **osm a devět vyučovacích hodin (a to dokonce bez šedesátiminutové polední přestávky)**, všichni žáci osmého ročníku mají v jednom dni v týdnu **osm vyučovacích hodin, přičemž v tomto dni nepřevažuje výuka**

předmětů s převahou výchovného zaměření. Tato organizace tak závažným způsobem porušuje psychohygienické zásady definované výše uvedeným předpisem, že ji není možné omluvit ani uváděnými důvody (nedostatečná dopravní obslužnost).

Pro šestý až osmý ročník jsou zpracovány učební plány na celou školní docházku žáků na druhý stupeň školy a odpovídají realizovanému vzdělávacímu programu. Také učební plán devátého ročníku je splněn.

Vnitřní život školy je upravován školním řádem, který obsahuje všechna předepsaná ustanovení § 15 a § 3 odst. 8 výše jmenované vyhlášky. Je obohacen vhodně formulovanými paragrafy o právech žáků a jsou do něj zpracovány metodické pokyny k prevenci nežádoucích školních jevů. Je veřejně přístupný ve společných prostorách školy. Byl předepsaným způsobem projednán v pedagogické radě. Učitelé mají také k dispozici pracovní řád, byli s ním prokazatelně seznámeni.

Škola vede veškerou předepsanou povinnou dokumentaci, obsah a formální úroveň však nebyly při orientační inspekci sledovány v plné šíři. Namátkovou kontrolou byly zjištěny jen spíše drobné formální nedostatky.

Vnitřní i vnější informační systémy jsou zpracované a ověřené dlouholetou praxí a jsou funkční. Uvnitř školy jsou informace předávány bez prodlení, nejčastěji v denním osobním styku. Při škole působí oficiální občanské sdružení rodičů (SRPDS). Kromě běžných způsobů informování rodičů o průběhu a výsledcích výchovně vzdělávacího procesu vydává škola dvakrát až třikrát ročně informační zpravodaj a výsledky své práce prezentuje na veřejnosti v rámci obce (veřejná vystoupení žáků, výstavy žakovských prací, dny otevřených dveří,....). Činnost a hospodaření školy je podrobně popsána ve výročních zprávách. Poslední zpráva ze školního roku 1998/1999 obsahuje všechny povinné části tak, jak je stanovuje § 17e odst. 2 a 3 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Veškerá rozhodnutí ředitelky školy, která byla vydána na základě § 3 odst. 2 téhož zákona a také rozhodnutí o integraci žáků se speciálními nároky na vzdělávání, byla vydána na základě předepsaných dokladů a splňují všechny obsahové a formální požadavky. Organizační uspořádání školy a informačních systémů má svá pozitiva, ale také dílčí závažnější nedostatky. Proto je **organizace hodnocena průměrně.**

Vedení a motivování pracovníků se vyznačuje značně liberálním stylem. Tato oblast řízení operativně navazuje na stanovené cíle. Vedení školy je vstřícné vůči názorům ostatních pracovníků. Ředitelka i její zástupkyně upřednostňují osobní, vstřícné jednání. Mezi pedagogickými pracovníky převládá dobrá kolegiální atmosféra. Vedení školy umožňuje a významnou měrou podporuje průběžné další vzdělávání pedagogických pracovníků na základě jejich zájmu i potřeb školy. V letošním školním roce se jedné či většího množství různých vzdělávacích akcí zúčastnili téměř všichni učitelé včetně vedení (celkem bylo navštíveno od 1. září 1999 již šedesát různých vzdělávacích akcí). Některé informace škola získává také na poradách ředitelů organizovaných ŠÚ Nymburk nebo prostřednictvím Zpravodaje ŠÚ Nymburk.

Pro stávající pedagogické pracovníky vedení školy vytváří podmínky pro uplatnění tvořivosti a iniciativy. Z dvanácti učitelů na škole jich má deset úplnou odbornou i pedagogickou způsobilost. Převažuje ale kvalifikace pro výuku na prvním stupni (čtyři učitelé - včetně zástupkyně) a pro výuku matematiky (tři učitelé). Na prvním stupni pracují v prvním až čtvrtém ročníku dvě učitelky, které splňují podmínky odborné i pedagogické způsobilosti pro výuku na tomto stupni školy, dvě učitelky se středoškolským pedagogickým vzděláním jsou nekvalifikované (aniž by se to negativně projevilo na úrovni výuky) a v pátém ročníku probíhá

výuka částečně polo odborně. Ředitelka školy má odbornou i pedagogickou způsobilost pro první i druhý stupeň. Český jazyk, matematika, přírodopis, hudební a tělesná výchova na druhém stupni jsou vyučovány učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí, naopak dějepis, fyziku, chemii, zeměpis, výtvarnou a občanskou výchovu, praktické činnosti a rodinnou výchovu učí výhradně neodborně učitelé jiných předmětů. V letošním školním roce pracuje ve škole jedna začátečnice, kterou zaškoluje a pomáhá jí v přípravách zkušená učitelka (vedoucí metodického sdružení pro první stupeň).

Přechod na vzdělávací program *Základní škola čj. 16 847/96-2* nebyl dostatečně zajištěn, učitelé se neseznámili se specifickými a obecnými cíli programu a někteří z nich neznali *úpravy a doplňky čj. 25 018/98-22, platné od 1. září 1998*.

Finanční odměňování jako motivační stimul má svá pravidla, která lze poměrně dobře kontrolovat. Systém hmotné i morální stimulace je zaveden, diferenciací v nenárokových složkách platu je uplatňována. Kritéria pro hodnocení pracovníků jsou podrobně zpracována v písemné podobě a byla projednána se všemi zaměstnanci. Tato kritéria sledují spíše dlouhodobé kvalitní plnění úkolů nad rámec běžných povinností. Přístup ředitelky k **vedení a motivování** pracovníků a jeho efektivitu hodnotí ČŠI jako **spíše nadprůměrnou**.

Ředitelka školy má zpracovaný *Plán kontrolní činnosti na školní rok 1999/2000*, v něm má tematicky rozvrženy sledované oblasti (výchovně-vzdělávací proces, vedení povinné dokumentace, výzdoba tříd, vedení kabinetních sbírek, kontrola práce provozních zaměstnanců). Plán je dále rozpracován do měsíčních plánů. Část kompetencí v **kontrolní činnosti** delegovala ředitelka především na svou zástupkyni a dále na třídní učitele. Úkoly jsou přesně vymezeny v náplních práce. Důležitým materiálem ředitelky školy je plán hospitací. V něm jsou hospitace naplánovány tak, aby byly kontrolou pokryty všechny předměty včetně výchov, dále třídy a vyučující. Svůj plán má také zástupkyně ředitelky. Ze zápisů v třídních knihách loňského i letošního školního roku vyplývá, že hospitační činnost je nadprůměrná, dokladují to také hospitační záznamy ředitelky i zástupkyně. Kontrolována je také dokumentace třídních učitelů, namátkově žákovské knížky i sešity žáků. Zápisy o těchto kontrolách a zjištěných nedostatcích byly doloženy. Výsledky výuky sleduje vedení školy formou kontrolních prověrek. Hospitace i výsledky prověrek jsou s vyučujícími projednávány osobně, jsou zapsány, avšak pedagogičtí pracovníci je nestvrzují svým podpisem. V zápisech z pedagogických rad nejsou důležité závěry z kontrolní činnosti zobrazeny. Ze společně uskutečněných hospitací (zvláště však ze zápisů) vyplývá, že ředitelka školy učitele metodicky vede, upozorňuje na psychohygienické zásady jednotlivých hodin, více chválí, sporadicky vytýká nedostatky. Jedna společně zhlédnutá hodina byla velmi dobrá, hodnocení bylo shodné, druhá byla ředitelkou nadhodnocena. Zástupkyně ředitelky je v hodnocení hodin pregnantní, jasně pojmenovává negativa a pozitiva, umí svá tvrzení vyučujícím metodicky vysvětlit. Její rozbor hodiny byl příkladný.

Nedůsledná je ve škole kontrola plnění učebních osnov. ČŠI zjistila porušení osnov v loňském školním roce v předmětech dějepis a český jazyk, v letošním školním roce v českém jazyce a matematice. Osnovy byly porušeny na prvním stupni nerespektováním *doplňků a úprav čj. 25 018/98-22* vzdělávacího programu *Základní škola*.

Škola je od roku 1995 v právní subjektivitě. Hospodářský a správní úsek je průběžně kontrolován. V únoru 2000 proběhla kontrola Školského úřadu Nymburk, každoročně provádí kontrolu Okresní správa sociálního zabezpečení, dvakrát do roka jsou realizována porovnání účetních zůstatků školy a zřizovatele. Při inspekční činnosti nebylo zjištěno ve sledovaných oblastech nevhodné nakládání s finančními prostředky. Méně efektivní je malé využití dobře vybavené pracovní informatiky. Škola má již zakoupené – alespoň z části - softwarové vybavení výukovými programy, avšak to není prozatím vyučujícími využíváno. Při hodnocení

kvality **kontrolního systému** ředitelky školy zaznamenala inspekce vyrovnaný poměr pozitivních a negativních zjištění.

Hodnocení kvality řízení

Koncepční materiály má ředitelka školy zpracované, jsou reálné, v některých oblastech příliš obecné. Plánování a kontrolní činnost tvoří funkční systém. V řízení převažuje operativní demokratický styl. Mezi výrazná pozitivní zjištění patří účinná motivace a vedení pedagogických pracovníků, jejich další vzdělávání a dobrá a nadprůměrná práce vyučujících v předmětech, na které nejsou odborně způsobilí. Mezi nedostatky patří zjištěné porušení psychohygienických zásad v organizaci vyučování a porušení osnov zvoleného vzdělávacího programu. Oblasti plánování, organizace a kontrolní mechanismy hodnotí ČŠI průměrně, vedení a motivování pracovníků nadprůměrně. Celkově je kvalita řízení hodnocena Českou školní inspekcí průměrně.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Výroční zpráva o činnosti a hospodaření školy za rok 1998/1999.
- Třídní knihy loňského i letošního školního roku.
- Plán práce, organizační řád, plán kontrolní činnosti, pracovní materiály ředitelky školy.
- Rozvrh hodin, školní řád, katalogové listy, třídní výkazy, zápisy z pedagogických rad, personální dokumentace.
- Tematické plány vyučujících.
- Podkladová inspekční dokumentace.
- Hospitační záznamy školních inspektorů.

ZÁVĚR

Podmínky výuky

Materiální, psychohygienické a personální podmínky jsou ve škole průměrné. (Prostorové podmínky jsou velmi dobré, rovněž tak personální. Zásadně byly porušeny psychohygienické podmínky výuky. Materiální zabezpečení je standardní.)

Hodnocení kvality vzdělávání

Při orientační inspekci sledovali školní inspektoři výuku na prvním i druhém stupni celkem v 35 hodinách. Celkově je kvalita vzdělávání hodnocena spíše nadprůměrně.

Hodnocení kvality řízení

Oblast řízení má celkově průměrnou úroveň, zjištěná pozitiva a negativa byla zhruba v rovnováze.

Celkově je práce školy hodnocena průměrně.

Složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektori	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Eva Grušová	Grušová v. r.
Členové týmu	Mgr. Zdeňka Fadrná	Fadrná v. r.
	Jaroslav Richter	Richter v. r.
	Mgr. Pavel Skokan	Skokan v. r.

Datum vyhotovení inspekční zprávy

V Kolíně dne 20. dubna 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 21. dubna 2000

Razítko

Mgr. Růžena Englberthová

Englberthová v. r..
Podpis ředitelky

Předmětem inspekce bylo důležitější zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrá	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Nymburk	5. května 2000	031 193/00
Zřizovatel Obec Dymokury	5. května 2000	031 194/00

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
---	---	Připomínky nebyly podány